

PROGRAMUL EDUCAȚIE ȘI OCUPARE 2021-2027

Prioritate: P01 „Modernizarea instituțiilor pieței muncii”

Obiectiv specific: ESO4.2 „Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii (FSE+)”

Cod proiect: PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7/309187

Titlu Proiect: Dialog social și parteneriate pentru Ocupare și Formare

A 1-Acțiuni care vizează îmbunătățirea capacității și digitalizarea organizațiilor societății civile

Implementarea Reglementărilor Europene privind Programele de Formare și Recalificare a Adulților în România

Într-o lume aflată în continuă schimbare, formarea continuă și recalificarea adulților reprezintă piloni esențiali pentru asigurarea unei forțe de muncă competitive și adaptate cerințelor pieței. Uniunea Europeană promovează o serie de reglementări și inițiative în acest sens, în special prin programe precum "Agenda pentru Competențe" și "Pactul pentru Competențe". Anul 2024 marchează un punct de cotitură în implementarea acestor reglementări în România, cu un accent deosebit pe adaptarea la nevoile specifice ale economiei naționale.

Cadrul European:

Strategiile europene de formare și recalificare a adulților sunt construite pe două principii fundamentale:

1. **Accesibilitatea** și incluziunea tuturor categoriilor sociale la programele de formare profesională.
2. **Adaptabilitatea** programelor la tendințele economice și tehnologice.

Directiva europeană din 2024 impune statelor membre:

- Crearea unor programe de formare digitală și tehnologică.
- Creșterea cooperării dintre instituțiile de formare și angajatori.
- Monitorizarea constantă a impactului programelor de recalificare asupra economiei.

Situația actuală în România

România și-a asumat implementarea acestor reglementări printr-o serie de inițiative naționale, printre care și Strategia Națională pentru formare Adulților 2023-2027.

România, la fel ca alte state din UE, se confruntă cu o serie de provocări pe piața muncii determinate în principal de scăderea natalității, îmbătrânirea populației, migrația forței de muncă, sporul natural negativ. În plus, crizele suprapuse din domeniul sanitar, energetic, geopolitic au generat tensiuni suplimentare care necesită acțiuni și măsuri adecvate de contracarare.

În acest context, formarea adulților este un instrument crucial de a aborda aceste turbulențe dar și de a promova incluziunea și coeziunea socială.

Între 2000 și 2017, populația României a scăzut de la 22,8 milioane la 19,1 milioane (conform datelor preliminare ale Recensământului populației - ediția 2021) și se preconizează că aceasta va continua să scadă.

Declinul demografic ridică probleme economice și sociale deosebite exercitând presiuni nu doar asupra pieței forței de muncă ci și asupra sistemului de educație, de formare profesională, deoarece se reflectă în creșterea ponderii persoanelor în vârstă.

Procesul de îmbătrânire demografică s-a adâncit, iar în noile condiții de pe piața muncii caracterizate de digitalizare și automatizare precum și de orientare către economia verde, lucrătorii mai în vârstă,

pentru a rămâne ocupați, vor fi sub presiunea de a-și îmbunătăți competențele în aceste domenii impunându-se recalificarea și/sau perfecționarea ca răspuns la nevoile în schimbare rapidă și la lacunele și neconcordanțele dintre cerere și ofertă. Astfel, politicile publice trebuie să țină cont de aceste realități și să asigure tranziția către noi forme de muncă pentru a se asigura că formarea adulților corespunde cerințelor pieței forței de muncă și oferă abilitățile generice necesare pentru a participa pe deplin la societate și pentru a dobândi noi abilități pentru a-și dezvolta o carieră.

În ceea ce privește deficitul *calitativ* de forță de muncă, între factorii decisivi generatori figurează deficitul de calificări (pe fondul schimbărilor tehnologice, al schimbărilor la nivel sectorial și profesional, al rigidității recrutării, al creșterii cererii de înlocuire și al opțiunilor educaționale „greșite” ale tinerilor), discrepanța între preferințele persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și condițiile locurilor de muncă oferite (din perspectiva condițiilor de muncă, a statutului social al locului de muncă), precum și deficitul informațional⁴.

Automatizarea și noile tehnologii au început să schimbe caracteristicile cererii de competențe și au dus la schimbări în procesele de producție, astfel:

- cererea de competențe cognitive și sociocomportamentale non-rutinice are o tendință de creștere atât în economiile avansate, cât și în cele emergente;
- cererea de competențe de rutină specifice unui loc de muncă este în scădere;
- beneficiile pentru combinații de diferite tipuri de competențe sunt de asemenea în creștere. Aceste schimbări se manifestă nu doar la noile locuri de muncă, ci și prin schimbarea profilului de competențe al locurilor de muncă existente (World Bank 2019).

Aceste noi tehnologii implică și actualizarea competențelor profesionale ale adulților, astfel încât să se adapteze la toate aceste schimbări și noi cerințe ale locurilor de muncă. Digitalizarea obligă adulții să dobândească competențe digitale pe diferite niveluri, pornind de la cel de bază și terminând cu nivelul avansat al securității cibernetice, inteligență artificială etc. România se află aproape pe ultimul loc în clasamentul UE în ceea ce privește proporția persoanelor cu competențe digitale generale de bază sau peste nivelul de bază (31% în 2019, comparativ cu media UE de 56%).

Nivelul de calificare obținut de fiecare adult are un impact major asupra oportunităților de reușită în viață: obținerea unui loc de muncă de calitate; creșterea speranței de viață. Adulții cu un nivel de educație superior tind să continue să învețe și au acces la mai multe oportunități de a continua să învețe decât cei cu niveluri mai scăzute de educație. Participarea la procesul de învățare în rândul adulților este foarte scăzută, în special în rândul persoanelor slab calificate.

Pentru a veni în sprijinul angajatorilor care nu reușesc să găsească persoane calificate și doresc să angajeze persoane necalificate și să le califice la locul de muncă, prin OUG nr. 60/2018 din 5 iulie 2018 *pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul forței de muncă*, a fost modificată Legea nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă, crescând suma ce se acordă angajatorilor, la cerere, pe întreaga perioadă de derulare a contractului de ucenicie, ajungând la 2.250 lei/lună pentru fiecare ucenic. Această modificare a stimulat organizarea ucenicilor la locul de muncă.

Totuși, există o serie de provocări, cum ar fi:

- Rata scăzută de participare a adulților la programe de formare.
- Lipsa unei conexiuni puternice între ofertă și cererea de competențe pe piața muncii.
- Finanțarea insuficientă a inițiativelor regionale.

- Regândirea formării profesionale în contextual aplicării politicilor europene privind deținerea de competențe verzi și digitale.

Pentru a răspunde acestor provocări, autoritățile naționale au adoptat Planul Național pentru Dezvoltarea Competențelor (PNDC), care aliniază prioritățile naționale cu directivele europene.

Măsuri concrete implementate:

1. Programe personalizate pentru recalificare prin lansarea unui set de cursuri de formare și recalificare în domenii precum IT, inginerie, științe agricole și servicii, adaptate la cerințele pieței muncii.
2. Colaborarea cu angajatorii prin parteneriate public-private, companiile fiind implicate activ în proiectarea și livrarea programelor de formare. Acest model asigură relevanța competențelor dobândite.
3. Dezvoltarea unor platforme digitale de e-learning, precum și a unor aplicații mobile pentru acces rapid la informații și resurse educaționale.
4. Finanțarea suplimentară pentru regiunile dezavantajate, regiunile mai puțin dezvoltate și cele cu o rată ridicată a somajului beneficiază de programe dedicate și finanțare europeană prin Fondul Social European Plus (FSE+).

Impactul asupra pieței muncii

Măsurile implementate sunt așteptate să genereze:

- Creșterea cu 20% a ratei de participare a adulților la programe de formare.
- Reducerea discrepanțelor dintre competențele disponibile și cele necesare pe piața muncii.
- O mai bună integrare a grupurilor vulnerabile în câmpul muncii.

În contextul în care România, la fel ca restul țărilor, trebuie să răspundă provocărilor pieței muncii, provocărilor ecologice pentru un răspuns coerent este necesar a se elabora politici naționale privind formarea profesională a adulților care au în vedere necesitatea eliminării decalajelor digitale, principii ale dezvoltării durabile, creșterea ecologică, crearea de locuri de muncă, asigurarea pieței muncii cu persoane care dețin competențele verzi și digitale necesare angajatorilor. Politicile privind competențele digitale și verzi trebuie să fie proiectate și dezvoltate pe baze solide, abordate metodologic, aplicate și implementate sistematic.

Implementarea reglementărilor europene privind formarea și recalificarea adulților reprezintă o oportunitate majoră pentru România de a dezvolta o forță de muncă adaptabilă și competitivă. Prin măsuri concrete, colaborare interinstituțională și utilizarea eficientă a fondurilor europene, aceste obiective pot fi atinse, contribuind astfel la dezvoltarea economică durabilă a țării.